

Pasakos augimui

Asmenybės ugdymo užsiėmimai

PASAKŲ IŠŠŪKIS 2019

AUKSO MERGELĖ

Gyveno vyras su pačia. Turėjo juodu dukterį. Pati netrukus mirė. Liko duktė našlaitė. Vyras vedė kitą pačią ir greitai susilaukė antros dukters. Pamotė labai nekenė podukros. Ji ėmė įkalbinėti vyrą, kad ją iš namų išvartytų. Tėvas nesutiko, tai visaip pradėjo ją uiti. Įgrišo tėvui barniai, liepia žmonai bandelę iškepti, žada dukterį į mišką vesti. Bandelę paridens ir lieps dukteriai surasti, o pats pasislėps. Taip ir liks duktė miške.

Pamotė iškepė bandelę iš pelenų, įdėjo į maišelį ir padavė vyrui. Tėvas nuvedė dukterį į tolimą mišką. Užlipo juodu ant kalvos, tėvas išsitraukė bandelę, parideno žemyn ir liepia dukteriai atnešti. Mergaitė nubėgo paskui bandelę, o tėvas pasislėpė ir paskui namo parėjo.

Grižta duktė su bandele, o tėvo nėra. Ėmė ieškoti. Ieško ir verkia. Vaikščiojo vaikščiojo po mišką, kol sutemo. Taip ir liko ji miške nakvoti. O tenai netoliese viena senutė gyveno. Išgirdusi mergelės verksmą, ji išėjo iš trobelės ir sako:

— Kas esi, ar vyras, ar moteris? Jeigu moteris,— atėik pas mane,— jeigu vyras,— eik, kad tavęs nematyčiau.

— Mergelė esu, močiute, mergelė! — sako ji.

— Tat eikš pas mane, mergele!

Mergelė nuėjo pas senutę, ši ją nusivedė į trobelę, pavalgydino.

Kitą rytą mergelė atsikėlė anksti, dar senutei miegant, sutvarkė trobelę, iššlavė, pabarstė smėliu kiemelį. Senutė atsikėlė, nusiprausė ir išėjo į cerkvę. Išeidama prisakė užplikinti sėlenų ir pamaitinti gyvates. Senutė laikė gyvačių ir driežų, kurių žmonės paprastai vengia.

— Nebijok mano gyvačių,— sako senutė,— jos nieko nedaro.

Mergelė užplikino sėlenų, ataušino jas ir pamaitino gyvates. Turėjo mergelė karolius. Išardė juos ir suvėrė kiekvienam ropliui po vėrinėlį.

Pasitinka senutę gyvatės ir giriasi:

— Senele, mus vyresnioji sesuo karoliais papuošė.

O senutė joms sako:

— Ir senelė papuoš jūsų seserį karoliais! Ir senelė papuoš jūsų seserį karoliais!

Pro senutės trobelę tekėjo upė. Papietavus senutė vedasi mergelę prie upės, kad jai galvą paieškotų. Ji sako mergelei:

— Aš galiu užmigti. Tai tu, jei pamatysi raudoną vandenį tekant, manęs nežadink. Nežadink nei mėlynam, nei juodam vandeniui tekant. Kai pamatysi geltoną vandenį, tada mane pažadink.

Senelė užmigo, o mergelė ieško galvą ir žiūri į vandenį. Pasirodė raudonas, paskui mėlynas, žalias ir pagaliau juodas vanduo. Juodam vandeniui nutekėjus, pasirodė geltonas vanduo. Mergelė pažadino senutę. Ši pagriebė mergelę už kasų, įmurdė į vandenį ir šaukia:

— Griebk, boba, ką gali! Griebk, boba, ką gali!

Mergelė griebė, kas po ranka papuolė. O kai senutė ištraukė ją iš vandens, mergelės rankose buvo skrynelė, pilna auksinių pinigų.

— O dabar,— sako senutė,— neškis tą skrynelę namo.

Išvedė senutė mergelę per mišką, parodė kelią, pati sugrižo atgal. Mergelė parėjo namo. Pamatę ją, tėvas su pamote labai nustebė — tokia ji buvo graži, visa auksu švytėjo. Atidavė ji tėvui skrynelę, o tas dar labiau apsidžiaugė, pamatęs, kad ji pilna aukso. Pamotė vos nesprogo iš pavydo. Liepia vyrui ir jos dukterį vesti į tą pačią vietą, kad ji taptų graži ir turtinga.

— Jeigu taip nori, nuvesiu,— sako vyras.

Pamotė įmaišė tešlą iš balčiausių, du kartus sijotų miltų, iškepė bandelę, įvyniojo į švarią skepetaitę ir padavė vyrui. Šis paėmė bandelę ir nuvedė mergelę į tą vietą, kur buvo dukterį palikęs. Paritino bandelę į pakalnę ir liepia mergelei paimti. Jai nuėjus, tėvas pasislėpė ir nuėjo namo. Mergelė paėmė bandelę ir grįžta atgal. O tėvo nėra. Ieško ieško,— negali rasti. Klajoja po mišką ir verkia. Vakare senutė išgirdo ją verkiant ir šaukia:

— Kas esi, vyras ar moteris? Jeigu moteris, ateik pas mane, jeigu vyras,— eik šalin, kad tavęs nematyčiau.

— Mergelė esu, močiute, mergelė! — sako toji.

— Tai eik pas mane, mergele.

Nuėjo mergelė pas senutę, ta ją priglaudė savo trobelėje ir pavaišino. Rytą, kol neatsikėlė senutė, nesikelia ir mergelė. O atsikėlusiai nei pirkelės šluoja, nei lovos kloja.

Senutė nusiprausė, apsirengė ir išėjo į cerkvę. Eidama paprašė mergelės užplikyti sėlenų ir pamaitinti gyvates. O bijoti jų nereikia, nes jos nieko nedarančios. Mergelė užplikino sėlenų ir, nelaukdama, kol atvės, padavė gyvatėms. Tos beėsdamos ir nusiplikino.

Grįžta senutė iš cerkvės. Pasitinka ją gyvatės ir skundžiasi:

— Senele, mus vyresnioji sesuo nuplikino!

— Ir senelė nuplikins ją! Ir senelė nuplikins ją! — sako senutė.

Po pietų senutė prašo, kad mergelė su ja eitų prie upės jai galvos paieškoti. Mergelė ieško senutei galvą, o toji jai sako:

— Mane pradėjo miegas lenkti, galiu ir užmigti. Jei pamatysi raudoną vandenį tekant, manęs nežadink. Nei kai žalias, nei kai baltas, nei kai geltonas vanduo tekės, nežadink. Kai pamatysi juodą vandenį, tada mane ir prikelt.

Mergelė pamatė, kad vanduo upėje paraudo, paskui pažaliavo, dar vėliau pabalo. Pagaliau pradėjo tekėti geltonas vanduo. Pamatė ji geltoną vandenį ir kyštelėjo mažąjį pirščiuką. Pirštas iš karto apsitraukė auksu. Pradėjo tekėti juodas vanduo. Mergelė pažadino senutę, o toji atsibudusi pagriebė ją už plaukų, įmurdė į vandenį ir sako:

— Griebk, boba, ką gali! Griebk, boba, ką gali!

Sugriebė mergelė skrynutę, suspaudė rankose, kiek jėgos leido. Skrynia buvo pilna gyvačių ir driežų, bet senutė to nesakė. Ji liepia mergelei:

— O dabar eime, palydėsiu tave per mišką į namus.

Mergelė parėjo namo. Motina, pamačiusi ją tokią pajuodusią, iš širdgėlos vos nenualpo. Atidaro skrynutę, o ten gyvatės ir driežai knibžda. Ėmė barti vyrą, girdi, jis ne į tą vietą nuvedęs, kur savo dukterį.

— Kur vieną, ten ir kitą nuvedžiau, — sako vyras. — O kur josėjo, ką darė ir kas su jomis atsitiko, tiek aš žinau, tiek tu.

Pamotė, kad ir kaip nekentė podukros, negalėjo iš namų išvaryti, — gaila buvo turto. Kai podukrai atėjo laikas tekėti, jai pasipiršo karaliaus sūnus. Atėjus vestuvių dienai, pamotė pakišo podukrą po loviu, o jos vietoj aprenge savo dukterį. Kad niekas nepažintų, motina ją apgaubė tankiu šydu ir liepė jauniui rodyti tik paauksuotą pirštą.

Vos spėjo vestuvininkai pro vartus išvažiuoti, užgiedojo gaidys:

— Ka-ka-rie-kū! Aukso mergelė po loviu paslėpta, juodoji mergelė karietoje!

Vestuvininkai susižvalgė ir keliauja toliau. Gaidys vėl užgiedojo:

— Ka-ka-rie-kū! Aukso mergelė po loviu paslėpta, juodoji mergelė karietoje!

Vestuvininkai žvilgt į kits kitą,— kas čia galėtų būti. Keliauja toliau. O gaidys vėl užgieda:

— Ka-ka-rie-kū! Aukso mergelė po loviu paslėpta, juodoji mergelė karietoje!

Išgirdę trečią kartą gaidį giedant, vestuvininkai paprašė nuotakos pakelti šydą. Nori pamatyti, ar vietoj aukso mergelės nevažiuoja juodosios. Jeigu gaidys gieda, matyt, ką žino. Pakėlė šydą ir mato, gaidžio teisybė sakyta. Sugrižo vestuvininkai atgal ir rado aukso mergelę po loviu paslėptą. Aprengė ją, išpuošė ir vėl iškeliavo.

Aukso mergelė ištekėjo už karalaičio, o juodoji taip ir liko namie sėdėti.